

Det talade ordet gäller!

Anförande av Bo Könberg på Folkpartiet liberalernas landsmöte i Göteborg, söndagen den 21 augusti 2005

Vi kan förbättra sjukvården och äldreomsorgen!

Partivänner!

Mycket i svensk äldreomsorg och svensk sjukvård är bra. Varje dag görs fantastiska insatser av vård- och omsorgspersonalen. Modern medicinsk teknologin görs relativt snabbt tillgänglig för alla oavsett samhällsställning och ekonomiska förhållanden. Många botas. Insjuknandet i den vanligaste dödsorsaken hjärt- och kärlsjukdomar har minskat kraftigt och av dem som insjuknar överlever många fler insjuknandet.

Spädbarnsdödligheten är kanske den lägsta i världen. Livslängden är bland de tre-fyra högsta i världen. På en tioårsperiod har den ökat med så mycket som 2 år! Och det är i huvudsak friska år som läggs till livet.

Men bristerna är också många och allvarliga. Här är en:

FILM.

Så är det alltså i socialdemokraternas Sverige. Det viktigaste att pengarna bokförs i ”rätt kolumn”. Vi har kritiserat detta i mer än två decennier.

Och det är ju inte den enda bristen!

Inte ens hälften av befolkningen har en fast läkarkontakt – en husläkare. Och detta efter trettio års debatt!

Köerna är på många håll långa även till angelägna operationer och behandlingar. I södra Sverige måste den som har grå starr och inte har förtur vänta minst ett halvår på en operation – en operation som tar mindre än en halvtimme och kostar 5-6 000 kronor! Det finns dem som får vänta i två år!

Samtidigt som kostnaderna för sjukskrivningar och förtidspensioner tillåts skjuta i höjden kämpar vården och äldreomsorgen med stora ekonomiska problem.

Allt färre äldre får hjälp i sina hem. På gruppboendena är fyra av tio undernärda. På sjukhemmen är sju av tio undernärda. Och de som bor i dessa boendeformer har i genomsnitt 10 läkemedel.

Valfrihet i hemtjänsten finns bara i ett tiotal kommuner.

I dagens socialdemokratiskt styrda Stockholm finns det bortemot tusen äldre som inte har rätten att bo i eget rum. De kommer knappast få den under sin livstid – om inte Stockholm får nytt styre.

Fler och fler studier visar att kvinnor får en sämre behandling än män inom sjukvården. Forskningen utgår i alltför stor utsträckning från männen.

Tandvården håller på att åter bli en klassfråga. Enligt en färsk LO-rapport har nästan 1/3 av ensamstående kvinnor med barn av ekonomiska skäl avstått från tandvårdsbesök.

Fler och fler i befolkningen uppger sig må sämre än tidigare. Ångest blir allt vanligare.

Psykiatri är otillräckligt utbyggd både vad gäller öppen vård och slutenvård.

Sjukvården och även äldreomsorgen är mycket beroende av information, av rätt information och att den når rätt personer. Den moderna informationsteknologin är därför en gudagåva till vården och omsorgen. Men den gudagåvan tas illa till vara i dagens Vård-Sverige. Samordningen är förödande dålig. Antalet IT-system är många många hundra. Och många gånger kan de inte kommunicera med varandra.

Partivänner! I ett drygt decennium har socialdemokraterna haft det nationella ansvaret för sjukvården och äldreomsorgen. De har också haft det politiska ansvaret i nästan alla landsting och i flertalet kommuner.

Låt mig på några viktiga områden jämföra vad socialdemokraterna åstadkommit på sina 11 år med vad vi åstadkom under de tre år som vi liberaler hade det nationella ansvaret. Det kan möjligen hävdas att jag i detta sammanhang är något partisk, men fakta talar nog sitt tydliga språk. Alltså:

Andelen som anser sig ha husläkare har på drygt tio år inte ökat. Antalet husläkare har under den socialdemokratiska tiden, snällt räknat, ökat med några hundra, d v s med några tiotal om året. Under våra tre år ökade de med drygt 400 om året, d v s 10-20 gånger fortare. Hade den utvecklingen fått fortsätta, så skulle alla svenska idag ha en husläkare!

Norge har på några få år lyckats med det Sverige misslyckats med – att införa husläkare, fastläkare. Från läkarbrist har man gått till ”patientbrist”. Låt oss lära av den norska modellen inkl behovet av en fastare nationell reglering.

Köderna är klart längre än de var för elva år sedan. Vårdgarantin avskaffades. Den har länge lovats återkomma. Nu senast till hösten. Men mycket lite talar för att den kommer att klaras i ens ett flertal av landstingen.

Möjligheterna att använda sjukförsäkringspengar i vården är fortfarande mycket begränsade. Under vår treårsperiod genomfördes mycket framgångsrika försök med att förasjukförsäkringspengar till vården. Den positiva utvärderingen låg sedan i många år i skrivbordslådor på Socialdepartementet.

Istället för socialdemokraternas minivariant föreslår vi att ansvaret för sjukpeng och sjukvård förs ihop i vårdregioner. Av dagens landsting och försäkringskassa bildas 6-10 vårdregioner. Här finns miljardvinster att göra!

Vården och framför allt äldreomsorgen behöver mer pengar, men det handlar också om mer valuta för skattepengarna. Under socialdemokraternas 11 år har antalet prestationer per skattekrona varit oförändrad. Under våra tre år ökade utfallet med 1/7. En sådan förbättring skulle idag motsvara en ekonomisk förstärkning med 25-30 miljarder kr om året!

Inom äldreomsorgen går det knappast att hitta något mått som visar att situationen idag skulle vara bättre än för 11 år sedan. Under våra tre år fick många fler äldre en fast läkarkontakt och deras väntetider till operationer kortades kraftigt.

Resultaten i äldreomsorgen duger inte. Det behövs en omsorgsgaranti med starkare nationella inslag. Äldreomsorgen behöver också mer resurser idag. Och än mer resurser då dagens 65-åringar blir 80 år. Detta för att det då är många fler som är i den åldern.

Detta behöver vi förbereda oss för, bl a ekonomiskt. Framst genom att se till att vi har ett väl fungerande näringsliv med få som står utanför. Men vi behöver med stor sannolikhet också göra det mer direkt. Det kan ske på olika sätt.

I början av 90-talet tog Sverige som första industriland tag i den ekonomiska utmaning som pensioneringen av den stora fyrtilistgenerationen åren runt 2010 kommer att innebära.

Nu är det hög tid att ta tag i den ekonomiska utmaning som äldreomsorgens framtida kostnader innebär. Detta både för den generation som då behöver mer omsorg, men också för de yrkesverksamma generationer som då ska stå för finansieringen.

Partivänner! För äldreomsorgen och sjukvården är de socialdemokratiska 11 åren ett rent fiasko. De få goda saker som ägt rum drunknar i det hav av brister som inte åtgärdats eller t o m tillåtits förvärrats.

Om jag i några meningar sammanfattar utfallet av de två senaste regeringsskiftena i Sverige – år 1991 och år 1994 på tre viktiga vårdområden så blir det så här:

Vi satte igång framgångsrika försök med att flytta pengar från passiv sjukskrivning till aktiv vård. Socialdemokraterna stoppade försöken.

Vi införde en husläkarlag så att alla skulle få en husläkare. Socialdemokraterna avskaffade lagen.

Vi införde vårdgarantin för att vårdköerna skulle försvinna. Socialdemokraterna avskaffade garantin och återinförde vårdköerna.

Den tid och kraft som de senaste elva åren borde använts till att förbättra äldreomsorgen, korta operationsköerna, öka valfriheten och se till att alla fick en husläkare har istället använts till att mangla fram onödiga och kontraproduktiva stopplagar.

Det vården behöver är inte stopplagar utan startlagar! Sverige behöver inte färre som ger vård, utan fler! Sverige behöver inte mindre av konkurrens och mångfald, utan mer! Sverige behöver inte mindre av valfrihet, utan mer!

Sverige behöver av många skäl en ny regering. Äldreomsorgens och sjukvårdens behov av förbättring är några av de allra starkaste skälen. Vi liberaler har visat att vi förmår förbättra vården och använda pengarna effektivare. Vi kan göra det igen!